

РЕЙ БРЕДЪРИ И ТАКА УМРЯ РЯБУШИНСКА

Превод от английски: Александър Хрусанов, 1988

chitanka.info

Мазето беше от студен цимент, мъртвият човек беше студен като камък, въздухът беше изпълнен с невидима роса, а хората се събираха да гледат трупа, сякаш вълните го бяха изхвърлили сутринта на някакъв необитаем бряг. Земното притегляне бе събрано във фокус тук, в единственото помещение на сутерена — толкова огромно притегляне, че дърпаше лицата им надолу, изкривяваше устата им в ъгълчетата и изтегляше кръвта от бузите им. Ръцете им висяха натежали, а краката им бяха вкочанени, така че не можеха да помръднат, без да изглежда, че вървят под вода.

Дочуваше се някакъв глас, но никой не го слушаше.

Гласът се обади отново и едва след известно време хората се обърнаха и погледнаха за миг във въздуха. Бяха на брега през ноември и над главите им пискаше чайка сред сивотата на утрото. Крясъците бяха тъжни, като когато птиците отлитат на юг, за да дойде стоманената зима. Някакъв океан се разбиваше в брега толкова далеч, че се чуваше само като въздишката на пясък и вятър в раковина.

Хората в мазето преместиха втречените си погледи върху масата и една златна кутия, която беше поставена върху нея, дълга не повече от шестдесет сантиметра, надписана с името РЯБУШИНСКА. Гласът най-последно се съсредоточи окончателно под капака на този малък ковчег и хората се втречиха в кутията, а мъртвият лежеше на пода и не чуваше тихия вик.

— Пуснете ме, пуснете ме, моля ви, моля ви, нека някой да ме пусне.

Накрая мистър Фабиан вентрологът се наведе и прошепна на златната кутия:

— Не, Риа, работата е сериозна. По-късно. Сега кротувай като добро момиче. — Той затвори очи и се опита да се изсмее.

— Моля те, не се смей — разнесе се изпод капака спокойният й глас. — Сега, след това, което се случи, трябва да бъдеш много по-добър.

Детективът лейтенант Крович докосна ръката на Фабиан.

— Ако нямате нищо против, ще оставим вашия номер с марионетката за по-късно. Сега трябва да се разчисти всичко това. — Той погледна жената, която беше седнала върху един сгъваем стол. — Мисис Фабиан. — Кимна на младия човек, седнал до нея. — Мистър Дъглас, вие сте рекламен агент и менажер на мистър Фабиан, нали?

Младият човек потвърди, че е такъв. Крович погледна лицето на мъжа на пода.

— Фабиан, мисис Фабиан, мистър Дъглас — всички вие твърдите, че не познавате този човек, който е бил убит тук през изтеклата нощ и никога не сте чували името Окхем. Но по-рано Окхем е казал на инспициента, че познава Фабиан и че трябва да го види по жизненоважен въпрос.

Гласът в кутията отново заговори тихичко.

— По дяволите, Фабиан! — викна Крович.

Гласът под капака се изсмя. Беше също като звън на приглушена камбана.

— Не й обръщайте внимание, лейтенант — рече Фабиан.

— На нея ли? Или на вас, по дяволите? Какво е това? Обединете се двамата!

— Никога няма да бъдем едно — отвърна тихият глас, — никога вече след тази нощ.

— Дайте ми ключа, Фабиан — протегна ръка Крович.

Сред тишината се разнесе стърженето на ключа в малката ключалка, скърцането на миниатюрните панти, когато капакът се отвори и опря в повърхността на масата.

— Благодаря ви — каза Рябушинска.

Крович стоеше неподвижно, само гледаше надолу, виждаше Рябушинска в кутията и не можеше да повярва на очите си.

Лицето беше бяло, скулптирано от мрамор или от най-бялото дърво, което въобще беше виждал. Можеше да е направено от сняг. А шията, която държеше главата, нежна като порцеланова чаша, през чиято тънка стена просветваше слънце, шията също беше бяла. А ръцете можеха да са от слонова кост и бяха мънички с малки нокти и водовъртежи по краищата на пръстите, малки деликатни спирали и линии.

Цялата беше бял камък със светлина, проникваща през камъка и излъчваща се от тъмните очи с тонове като на пресни черници. Напомни му чаша с мляко и сметана, налята в кристален бокал. Веждите бяха огънати в дъги, черни и тънки, а бузите хлътнали и на всяко слепоочие имаше по една едва забележима розова вена и едва забележима синя вена над носната кост между блестящите тъмни очи.

Устните ѝ бяха полуотворени и изглеждаше, сякаш можеха да са леко влажни, ноздрите бяха идеално оформени, също както ушите. Косата беше черна, разделена на път в средата и естествена — виждаше се всеки отделен косъм. Роклята ѝ беше черна като косата и така скроена, че се подаваха рамената, които бяха скулптирано дърво — бяло като камък, лежал дълго време на слънце. Беше много красива. Крович усети гърлото си да се раздвижва, но спря и не каза нищо.

Фабиан извади Рябушинска от кутията ѝ.

— Прекрасната ми дама — рече той. — Скулптирана от най-редки вносни видове дърво. Гастролирала е в Париж, Рим, Истанбул. Всички в целия свят я обичат и мислят, че е истински човек, нещо като невероятно деликатно джудже. Не могат да приемат, че някога е била част от много гори, растящи далеч от градовете и идиотските хора.

Жената на Фабиан Алис наблюдаваше съпруга си, като не откъсваше очи от устата му. През цялото време, докато той говореше за куклата, която държеше в ръце, очите ѝ не премигаха нито веднъж. Той от своя страна сякаш нямаше представа за никой друг освен за куклата; мазето и хората в него се губеха в мъгла, плъзнала някъде другаде.

Но накрая малката кукла се размърда и потръпна.

— Моля те, не говори за мен. Знаеш, че Алис не обича.

— Алис никога не те е одобрявала.

— Ш-ш-ш-т, недей! — извика Рябушинска. — Не тук и не сега. — После тя бързо се обърна към Крович и малките ѝ устни се раздвижиха. — Как е станало всичко? Мистър Окхем, имам предвид мистър Окхем.

— Най-добре ще е сега да заспиш, Риа — обади се Фабиан.

— Но аз не искам — отвърна тя. — Имам правото също да слушам и да говоря, защото и аз съм толкова част от това убийство, колкото Алис или... или дори мистър Дъглас!

Рекламният агент хвърли цигарата си.

— Не ме въвличай в подобно нещо... — Той погледна куклата, сякаш тя внезапно е пораснала до метър и осемдесет и диша пред него.

— Само искам да се каже истината. — Рябушинска завъртя глава, за да огледа цялата стая. — А ако бъда затворена в моя ковчег, няма да се узнае истината, тъй като Джон е съвършен лъжец и аз трябва да го надзиравам, не е ли така, Джон?

— Да — съгласи се той със затворени очи. — Предполагам, че е така.

— Джон ме обича повече от всичките жени на света и аз го обичам и се опитвам да разбера погрешния му начин на мислене.

— По дяволите, о, по дяволите, Фабиан! — Крович удари с юмрук по масата. — Ако си мислите, че можете...

— Безпомощен съм — рече Фабиан.

— Но тя е...

— Зная, зная какво искате да кажете — отвърна Фабиан кротко, като гледаше детектива. — Тя е всъщност в гърлото ми, нали? Не, не. Не е в гърлото ми. Някъде другаде е. Не зная, тук или тук — той докосна гърдите, главата си. — Скрива се много бързо. Понякога не мога нищо да направя. Понякога е самата тя, няма въобще нищо от мен. Понякога ми казва какво трябва да сторя и аз съм принуден да го направя. Стои на пост, мърми ме, честна е, докато аз съм нечестен, добра е, когато аз съм зъл като всички грехове на куп. Тя живее отделен живот. Издигнала е стена в главата ми и си живее там, без да ми обръща внимание, ако се опитам да я накарам да каже нещо неподходящо, помага, ако подсказва правилните думи и мимики. — Фабиан въздъхна. — Така че, ако смятате да продължавате, опасявам се, че Риа трябва да остане. Няма да е добре, ако я затворим, никак няма да е добре.

Лейтенант Крович седя и мълча почти цяла минута, после взе решение.

— Добре. Нека остане. Господ ми е свидетел, че докато се съмне, може да съм достатъчно уморен, за да задавам въпроси дори на марионетката на вентролог.

Крович извади нова цигара, запали я и изпусна дима.

— Значи не познавате умрелия, мистър Дъглас?

— Изглежда ми познат. Може да е актьор.

— Хайде да престанем да се лъжем, какво ще кажете? — избухна Крович. — Погледнете обущата и дрехите на Окхем. Явно е, че се е нуждаел от пари и е дошъл тази нощ тук да проси, да вземе на заем или да открадне. Позволете ми да ви задам следния въпрос, Дъглас. Влюбен ли сте в мисис Фабиан?

— Хей, чакайте! — викна Алис.

Крович ѝ махна с ръка да си седне на мястото.

— Вие двамата си седите там един до друг. Не съм съвсем сляп. Когато рекламният агент седи там, където би трябвало да е седнал съпругът и да утешава съпругата! Начинът, по който гледате ковчега на марионетката, мисис Фабиан, и по който си сдържате дъха, когато се появи. Свивате ръце в юмруци, когато тя говори. По дяволите, съвсем ясно е.

— Ако само за миг сте си помислили, че мога да ревнувам парче дърво!

— Не ревнувате ли?

— Не, не!

Фабиан се раздвижи.

— Не си длъжна нищо да му казваш, Алис.

— Оставете я!

Всички извърнаха глави и се вгледаха в малката кукла, чиято уста бавно се затваряше. Дори Фабиан гледаше марионетката така, сякаш го беше ударила.

След доста време Алис Фабиан заговори.

— Омъжих се за Джон преди седем години, защото твърдеше, че ме обича и защото аз го обичах и обичах Рябушинска. Поне отначало. Но после започнах да разбирам, че той живее целия си живот предимно заради нея и само на нея обръща внимание, а аз бях сянката, която го чака всяка вечер зад кулисите.

Даваше петдесет хиляди долара на година за дрехите ѝ, похарчи сто хиляди за куклена къща с мебели от злато, сребро и платина. Всяка вечер я слагаше в леглото ѝ с копринени завивки и говореше с нея. Отначало си мислех, че всичко е някаква сложна шега и се забавлявах превъзходно. Но когато накрая разбрах, че всъщност аз съм само асистентка на номерата му, започнах да изпитвам някаква неясна омраза и недоверие — не към марионетката, защото все пак това не беше нейно дело, а изпитвах нарастваща неприязън и омраза към Джон, защото вината беше негова. Все пак той е творецът и цялата му интелигентност и естествен садизъм се изразяваха чрез отношенията му с дървената кукла.

И накрая започнах много да ревнувам, колко глупаво само! Това беше най-голямата почит, която можех да засвидетелствам на него и на изкуството му да си прехвърля гласа. Всичко беше толкова идиотско, толкова странно. И въпреки това знаех, че нещо е влязло в Джон, също

както хората, които пият, имат в себе си някакво животно, водещо ги към смъртта.

Така че аз се люшках между гняв и съжаление, между ревност и съчувствие. Имаше продължителни периоди, през които въобще не го мразех, нито мразех онова, което беше Риа в него, защото тя представляваше по-добрата му част, честната му и прекрасна страна. Тя беше всичко, което той никога не си позволяваше да се опита да бъде.

Алис Фабиан млъкна и в сутерена настъпи тишина.

— Разкажи за мистър Дъглас — пошепна един глас.

Мисис Фабиан не погледна към марионетката. Тя с усилие завърши.

— С течение на годините при толкова малко любов и разбиране от страна на Джон, предполагам, че беше естествено да се сближа с... мистър Дъглас.

Крович кимна с глава.

— Всичко отива на мястото си. Мистър Окхем е бил много беден, нямал е късмет и тази нощ е дошъл в театъра, защото е знаел нещо за вас и мистър Дъглас. Вероятно е заплашил, че ако не му платите ще говори с мистър Фабиан. Това е най-добрата причина, за да се отървете от него.

— Още по-глупаво от всичко останало — забеляза уморено Алис Фабиан. — Аз не съм го убила.

— Може би мистър Дъглас го е направил и не ви е казал.

— Защо да убивам човек? — рече Дъглас. — Джон знаеше всичко за нас.

— Вярно е — потвърди Джон и се изсмя.

Спря да се смее, а ръката му се свиваше конвулсивно в снежнобялата вътрешност на малката кукла, чиято уста се отваряше и затваряше, отваряше и затваряше. Опитваше се да я накара тя да продължи смеха му, след като той бе престанал да се смее, но не се чуваше никакъв звук, освен лекия придъх на движещите се устни. Фабиан се взираше в малкото лице и по бузите му започна да се стича блестяща пот.

Следващия следобед лейтенант Крович мина през тъмните кулиси на театъра, намери желязната стълба и се заизкачва по нея, дълбоко замислен, като отделяше, колкото сметнеше за необходимо,

време на всяко стъпало до гримьорните на втория етаж. Почука на една от тънките врати.

— Влез — разнесе се гласът на Фабиан, сякаш от много далеч.

Крович влезе, затвори вратата и застана загледан в мъжа, отпуснал се пред огледалото на тоалетката.

— Имам нещо, което искам да ви покажа — каза Крович. По лицето му не се четеше никакво чувство. Отвори един голям плик и извади лъскава снимка, която постави на тоалетната масичка.

Джон Фабиан вдигна вежди, погледна бързо Крович и после бавно се облегна в креслото. Вдигна пръсти към основата на носа си и внимателно започна да масажира лицето си, сякаш го болеше глава. Крович обърна снимката и зачете написаните на машина данни върху гърба.

— Име: мис Илиана Рианонова. Тегло: четиридесет и пет килограма. Сини очи. Черна коса. Овално лице. Родена през 1914 година в Ню Йорк. Изчезнала през 1934 година. Предполага се, че е станала жертва на амнезия. От славянски произход. И така нататък.

Устните на Фабиан потръпнаха.

Крович остави снимката, като замислено поклати глава.

— Беше глупаво да търся из полицейските архиви по снимката на някаква марионетка. Трябваше да чуete как се смяха в главното управление. Господи! И все пак ето я — Рябушинска. Не от велпапе, не от картон, не кукла, а жена, която навремето е живяла, движела се е и е изчезнала. — Той погледна Фабиан. — Искате ли да продължите нататък?

— Нищо особено няма — усмихна се Фабиан. — Видях снимката на тази жена преди много време, хареса ми и направих марионетката си като нея.

— Нищо особено — Крович пое дълбоко дъх и го изпусна, изтри лицето си с огромна носна кърпа.

— Фабиан, тази сутрин прерових огромен куп броеве на списанието „Билборд“. В един брой, излязъл през 1934 г., намерих интересна статия за номер, изпълняван във второстепенни заведения, известен като „Фабиан и Милия Уилям“. Милия Уилям е бил малко момче марионетка. Имало е и асистентка — Илиана Рианонова. В статията нямаше нейна снимка, но поне разполагах с някакво име, името на жива личност, за да продължа търсенето. Тогава вече беше

лесно да проверя в полицейската архива и да намеря тази снимка. Няма нужда да се изтъква, че приликата между живата жена, от една страна, и куклата, от друга, е невероятна. Хайде, Фабиан, разкажете отново всичко.

— Тя беше моя асистентка, това е всичко. Просто я използвах за модел.

— Карате ме да се потя — подхвърли детективът. — Нима мислите, че съм глупак? Наблюдавах ви как докосвате марионетката, как ѝ говорите, как я карате да реагира на думите ви. Естествено, вие сте влюбен в марионетката, защото сте обичали истинската жена, и то много. Твърде дълго съм живял, за да не го доловя. По дяволите, Фабиан, престанете да се преструвате.

Фабиан вдигна бледите си тънки ръце, обърна ги, огледа ги и ги остави да паднат.

— Добре. През 1934 г. на афишите ми пишеше „Фабиан и Милия Уилям“. Милия Уилям беше малко момче марионетка с топчест нос, което бях направил много отдавна. Бях в Лос Анжелос, когато една вечер това момиче се появи пред входа за артистите. От години беше следила представленията ми. Беше се отчаяла да си намери работа и искаше да ми стане асистентка...

Спомни си я сред полумрака в алеята зад театъра и колко се беше впечатлил от нейната свежест и от горещото ѝ желание да работи при него, от това как хладният дъжд падаше тихо през тясната алея, задържаше се сред косата ѝ, стапяше се в топли ручейчета, как капките се превръщаха в бисери върху бялата ѝ порцеланова ръка, която придържаше палтото при шията.

Виждаше движението на устните ѝ в тъмнината и гласът ѝ, отделен в друга звукова писта, да му говори през есенния вятър, и си спомни, че без да казва да или не или може би, тя внезапно се озова на сцената с него под изливащата се блестяща светлина, а след два месеца той, който винаги се бе гордял с цинизма и неверието си, бе слязъл от ръба на света след нея и се бе втурнал в място без дъно, без граници и без никаква светлина.

Бяха последвали аргументи и нещо повече от аргументи — говореха се и се вършеха неща без никакъв смисъл, здрав разум или справедливост. Накрая се бе отдръпнала от него, като предизвика гнева му и забележителни пристъпи на истерия. Веднъж, в пристъп на

ревност изгори всичките ѝ дрехи. Тя го прие спокойно. После една нощ той ѝ даде едноседмично предупреждение да го напусне, обвини я в чудовищна липса на лоялност, навика я, няколко пъти я удари по лицето, изхвърли я през вратата и я затръшна след нея!

Тази нощ тя изчезна.

Когато на другия ден установи, че наистина си е отишла и не може да я намери никъде, той се почувства сякаш е попаднал в центъра на гигантска експлозия. Целият свят беше срутен, а ехото от експлозията се разнасяше в полунощ, в четири сутринта, призори; стана рано, замаян от звука на врящото кафе, на палените кибритени клечки и цигари, от опита му да се обръсне и от изкривените образи в огледалата, от които му се повдигаше.

Изряваше всички обяви, които даваше във вестниците, и ги лепеше прилежно в един албум — всички обяви, които я описваха и я молеха да се върне. Дори нае частен детектив да я търси. Хората започнаха да приказват. Полицията се отби да му задава въпроси. Продължаваше да се говори.

Но тя беше изчезнала като лист бяла, невероятно крехка хартия, издухан в небето. В най-големите градове бяха изпратили съобщение за нея и с това въпросът бе изчерпан за полицията. Но не и за Фабиан. Можеше да е мъртва или само да бяга, но където и да беше той, знаеше, че някак, по някакъв начин трябва да я върне.

Една вечер влезе в жилището си, като донесе със себе си собствения си мрак, просна се в едно кресло и преди да се отпусне, разбра, че разговаря с Милия Уилям в напълно тъмната стая.

— Уилям, всичко е свършено. Не мога да продължавам!

— Страхливец! Страхливец! — извика Уилям от въздуха над главата му, от празното пространство. — Ако искаш, можеш да я върнеш! — Милия Уилям запищя и затрака в нощта. — Да, можеш! Мисли! — настоя той. — Намисли някакъв начин. Способен си да го сториш. Махни ме, затвори ме. Започни отново.

— Да започна отново?

— Да — прошепна Милия Уилям и се раздвижи в тъмнината. — Да. Купи дърво. Купи красиво ново дърво. Дърво с твърда сърцевина. Купи красиво ново дърво. И скулптирай. Режи го внимателно и бавно. Дялкай деликатно. Изрежи внимателно малките ноздри. Направи

тънките ѝ черни вежди закръглени и повдигнати, а бузите ѝ леко хлътнали. Дялай, дялай...

— Не! Глупаво е. Никога не ще успея да го направя!

— Да, ще можеш. Да, ще можеш, ще можеш...

Гласът затихна като вълничка в подземен поток. Потокът се надигна и го заля. Главата му клюмна напред. Милия Уилям въздъхна. После двамата лежах като камъни, погребани под водопад.

Следващата сутрин Фабиан купи най-твърдото, с най-тънки жилки парче дърво, което успя да намери, занесе го у дома, постави го на масата, но не можеше да се докосне до него. Часове седеше и се взираше в дървото. Беше невъзможно да се мисли, че от това студено дървено трупче ръцете и паметта му ще пресъздадат нещо топло, гъвкаво и познато. Нямаше начин дори съвсем слабо да се наподобят онова качество на дъжд и лято и на първия посипал се сняг по чистото стъкло на прозореца в средата на декемврийска нощ. Нямаше никакъв начин, никакъв начин да се улови снежинката, без тя веднага да се стопи в несръчните пръсти.

Въпреки това след полунощ Милия Уилям заговори с въздишки и шепот.

— Можеш да го направиш. О, да, можеш!

И така той започна. Отне му цял месец да скулптира ръцете ѝ в нещо толкова естествено и красиво като раковина, осветена от слънцето. Още един месец и скелетът, подобно на отпечатък от отдавна умряло животно, започна да се очертава, напълно трескав и безкрайно деликатен, сякаш искаше да покаже жилките в бялата сърцевина на ябълка.

А през цялото време Милия Уилям лежеше покрит с прах в кутията си, която бързо се превръщаше в истински ковчег. Милия Уилям, който се прокашляше, кихаше, опитваше се да подмята саркастични забележки, да критикува, да съветва, да помага, но през цялото време умираше, изличаваше се и скоро никой вече нямаше да го докосва, скоро щеше да се превърне в прояден от молците летен калъф, оставен да се развява от ветровете.

С течение на седмиците, през които Фабиан скулптираше, дялаше и полираше новото дърво. Милия Уилям все по-често мълчеше, докато един ден Фабиан взе в ръце куклата, а Милия Уилям

сякаш го погледна за миг с озадачени очи и после в гърлото му се разнесе предсмъртен стон.

И Милия Уилям вече го нямаше.

После, докато работеше, треперливи, слаби наченки на говор започнаха да се оформят дълбоко в гърлото му, сякаш говореше мълчаливо като шума на сухи листа, подмятани от вятъра. Накрая за първи път взе куклата в ръце по специален начин, паметта плъзна по ръцете му и от пръстите — в издълбаното дърво, куклените ръчички потрепнаха, тялото внезапно стана гъвкаво и меко, очите ѝ се отвориха и го погледнаха. Малката уста се отвори на стотна от сантиметъра и беше готова да заговори, а той знаеше всички неща, които тя трябваше да му каже, знаеше първото и второто, и третото нещо, което щеше да я накара да изговори. Разнесе се шепот, шепот, шепот.

Малката глава се обърна бавно на едната страна, на другата страна. Устата отново се отвори и заговори. И докато говореше, той наведе глава и усети топлия дъх — разбира се, че съществуваше! — да излиза от устата ѝ, а когато се вслуша много внимателно, като я държеше до главата си със затворени очи, долови, наистина нали, съвсем тихото туптене на сърцето ѝ?

След като Фабиан спря да говори, Крович седя цяла минута на стола. Накрая каза:

— Разбирам. А жена ви?

— Алис ли? Разбира се, тя беше втората ми асистентка. Работеше упорито и, господ да ѝ е на помощ, ме обичаше. Сега е трудно да се разбере защо въобще се ожених за нея. Беше несправедливо от моя страна.

— А умрелият човек — Окхем?

— Никога не съм го виждал, преди да ми покажете трупа му вчера в сутерена на театъра.

— Фабиан — упрекна го детективът.

— Това е истината!

— Фабиан.

— Истина е, истина, кълна се, че е истината!

— Истината. — Разнесе се шепот като морето, което плъзва по сивия бряг рано сутрин. Водата прииждаше с фина дантела по пясъка. Небето беше студено и празно. По брега нямаше хора. Слънцето се беше скрило. И въздишката потвърди отново: — Истината.

Кривич стана и прекоси колкото можеше по-внимателно гримьорната до отдалечения ъгъл, където лежеше отворена златната кутия и вътре в нея нещото, което шепнеше, говореше, а понякога можеше да се смее и да пее. Той взе златната кутия, постави я пред Фабиан и зачака той да пъхне живата си ръка в кухнята, зачака малката уста да потръпне и очите да се отворят. Не се наложи да чака дълго.

— Първото писмо се получи преди един месец.

— Не.

— Първото писмо се получи преди един месец.

— Не, не.

— В писмото пишеше: „Рябушинска, родена в 1914 г., починала в 1934 г. Родена отново в 1935 г.“ Мистър Окхем е бил жонгльор. Преди години е участвал в една програма с Джон и Милия Уилям. Спомнил си е, че навремето е имало някаква жена, преди да съществува куклата.

— Не, това не е вярно!

— Да — каза гласът.

Снегът валеше сред тишината, а в помещението цареше още по-дълбока тишина. Устата на Фабиан затрепери. Взираше се в голите стени, сякаш търсеше някаква нова врата, през която да избяга. Надигна се от креслото.

— Моля те...

— Окхем заплаши, че ще разправи за нас на всички по света.

Кривич видя куклата да потръпва, видя движението на устните, забеляза да се разширяват очите на Фабиан, как гърлото му се стяга сякаш щеше да престане шепотът.

— Аз... аз бях в стаята, когато дойде мистър Окхем. Лежах в кутията си, слушах и чух. Аз зная. — Гласът стана неясен, но се оправя и продължи. — Мистър Окхем заплашваше, че ще ме счупи, ще ме изгори, ако Джон не му даде хиляда долара. После се разнесе шум от падане. Някакъв вик. Сигурно главата на мистър Окхем се е ударила в пода. Чух Джон да вика, да ругае и след това да изхлипла. Чух звук на задъхване и на задавяне.

— Нищо не си чула! Ти си глуха и сляпа! Ти си дърво! — извика Фабиан.

— Но аз наистина чувам! — рече тя и млъкна, сякаш някой беше сложил ръка на устата ѝ.

Фабиан беше скочил на крака и стоеше с куклата в ръце. Устата ѝ се затвори два пъти, три пъти и накрая заговори.

— Шумът на давене спря. Чух Джон да мъкне мистър Окхем надолу по стълбите под театъра към старите гримьорни, които от години не се използват. Надолу, надолу, надолу ги чувах да се движат, надалеч, надалеч... надолу...

Крович се отдръпна назад, сякаш гледаше филм, който внезапно се бе уголемил невероятно. Актьорите го ужасяваха, бяха огромни, извисяваха се над него! Заплашваха да го залейт с размерите си. Някой бе засилил звука до крясък.

Видя зъбите на Фабиан, гримаса, шепот, стиснат юмрук. Видя как очите му се свиват.

Кроткият глас вече говореше толкова тънко и тихо, че сякаш потръпваше, преди да изчезне.

— Не съм създадена, за да живея по такъв начин. Такъв начин. За нас вече нищо не съществува. Всички ще знаят, ще знаят. Дори след като го уби снощи и аз спях — сънувах. Знаех, разбирах. И двамата знаехме, разбирахме, че това ще бъдат последните ни дни, последните ни часове. Защото, макар да живеех със слабостта ти, с лъжите ти, не мога да живея с нещо, което убива и причинява страдание при убийството. Няма път оттук нататък. Как ще мога да живея, като зная това?

Фабиан я поднесе към слънчевата светлина, която се процеждаше през малкия прозорец на гримьорната. Тя го погледна и в очите ѝ нямаше нищо. Ръката му се разклати и накара и куклата да трепери. Устата ѝ се отваряше и затваряше, отваряше и затваряше... Тишина.

Фабиан докосна с пръсти устата си, сякаш не вярваше. Очите му се замъглиха. Приличаше на човек, загубил се сред улицата, който се опитва да си спомни номера на някоя къща, да намери някакъв прозорец с определена светлина. Залитна, вираше се в стените, в Крович, в куклата, в свободната си ръка, въртеше пръсти, докосваше шията си, отваряше уста. Слушаше.

На километри оттам една самотна вълна придойде от морето и с шепот се превърна в пяна. Една чайка летеше безшумно, без да размахва крила — сянка.

— Изчезна. Изчезна. Не мога да я намеря. Избяга. Не мога да я намеря. Не мога да я намеря. Опитвам се, опитвам се, но тя е избягала надалеч. Ще ми помогнете ли? Ще ми помогнете ли да я намеря? Ще ми помогнете ли да я намеря? Моля ви, помогнете ми да я намеря.

Рябушинска се изплъзна от отпуснатата му ръка, прегъна се и безшумно се плъзна и легна върху студения под. Очите и устата ѝ бяха затворени.

Фабиан не я погледна, когато Крович го изведе от гримьорната.

Публикувано в сп."Наука и техника", бр.45-46/1988 г.

ЗАСЛУГИ

Имате удоволствието да четете тази книга благодарение на *Моята библиотека* и нейните всеотдайни помощници.

МОЯТА БИБЛИОТЕКА

<http://chitanka.info>

Вие също можете да помогнете за обогатяването на *Моята библиотека*. Посетете **работното ателие**, за да научите повече.